

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Фонду державного майна
України

19.05.2004 N 969

(у редакції наказу Фонду державного
майна України

від 27.06.2012 N 906)

**I. Навчальна програма базової підготовки оцінювачів за напрямом 1
"Оцінка об'єктів у матеріальній формі"**

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

**навчальної програми базової підготовки оцінювачів за напрямом 1
"Оцінка об'єктів у матеріальній формі"**

Модуль 1 "Загальні питання оцінки"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин		
		всього	лекції	практичні заняття
1.	Вступ в оцінку. Основні поняття і визначення	6	6	-
2.	Основи господарського та цивільного права в Україні	3	3	-
3.	Нормативно-правове регулювання оцінки об'єктів у матеріальній формі у різних випадках її проведення	3	3	-
4.	Професійна оціночна, у тому числі землеоціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення	3	3	-
5.	Організаційно-процедурні питання оцінки майна			
	Усього	15	15	-

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Вступ в оцінку. Основні поняття і визначення

Поняття оцінки. Випадки обов'язкового проведення оцінки майна. Обмеження щодо проведення оцінки майна. Види оцінки.

Основні положення Національних стандартів оцінки майна. Міжнародні стандарти оцінки. Об'єкти оцінки. Принципи оцінки. Бази оцінки, основні підходи до їх вибору. Види вартості як бази оцінки, умови їх застосування, загальні підходи до їх визначення. Фактори, що впливають на вартість майна: фізичні, економічні, соціальні, політичні, правові, екологічні та їх застосування в практиці оцінки. Мета оцінки. Вплив мети оцінки на вибір відповідної бази оцінки. Методичні підходи та методи оцінки, оціночні процедури, які використовуються у процесі оцінки майна, та основні засади їх застосування.

Зміна вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Алгоритм визначення поточної та майбутньої вартості грошової одиниці та ануїтету. Шість функцій складного процента для визначення вартості грошових потоків. Випадки їх застосування в оцінці.

Поняття капіталізації та її види. Сутність ставок капіталізації та дисконту і методи їх визначення. Реальна і номінальна норма доходу. Зв'язок доходності інвестицій та ризиків їх вкладення в альтернативні варіанти використання. Область застосування та обмеження методів прямої та непрямой капіталізації.

Тема 2. Основи господарського та цивільного права в Україні

Об'єкти цивільних прав. Речі. Майно. Право власності та інші речові права. Форми власності. Власність - як комплекс прав. Право власності громадянина та юридичної особи. Захист прав власності. Законодавче регулювання прав власності в Україні. Порядок передачі права власності.

Суб'єкти господарювання. Поняття майна, майнових відносин. Майнові основи господарювання. Майно як об'єкт оцінки. Державна реєстрація майна та майнових прав. Документи, що регламентують використання (експлуатацію) об'єктів.

Відшкодування шкоди, збитків.

Правові, організаційні та економічні основи використання майна, що встановлені законами та іншими нормативними актами і які впливають на вартість.

Тема 3. Нормативно-правове регулювання оцінки об'єктів у матеріальній формі у різних випадках її проведення

Законодавство, суб'єкт оціночної діяльності, замовник оцінки, порядок проведення оцінки, особливості вибору виду вартості, особливості оціночних процедур, строки дії оцінки з метою:

передачі об'єктів права державної, комунальної власності в оренду (концесію);

приватизації об'єктів права державної, комунальної власності;

приватизації орендованих об'єктів права державної власності;

відчуження об'єктів права державної власності;

відчуження об'єктів, що належать господарському товариству, акції (частка, пай) якого є об'єктом державної (комунальної) власності;

відчуження, оренди майна Збройних Сил України;

примусового відчуження;

реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом;

застави (іпотеки);

страхування;

оподаткування;

відображення результатів переоцінки вартості майна у бухгалтерському обліку;

визначення розміру збитків, що призвели до завдання майнової шкоди власникам майна, в тому числі державі.

Особливості проведення оцінки майна на підставі ухвали суду про призначення відповідної експертизи щодо оцінки майна.

Тема 4. Професійна оціночна, у тому числі землеоціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення

Законодавче регулювання професійної оціночної діяльності в Україні. Основні положення [Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні"](#), [Закону України "Про оцінку земель"](#), що регулюють вимоги до професійної оціночної діяльності в Україні. Форми професійної оціночної діяльності. Професійна етика оціночної діяльності.

Підстави проведення оцінки майна. Істотні умови договору на проведення оцінки майна. Професійна підготовка оцінювачів. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Державний реєстр оцінювачів з експертної грошової оцінки земельних ділянок. Саморегульвні організації оцінювачів. Суб'єкти оціночної діяльності. Державна реєстрація суб'єктів оціночної діяльності та ліцензування землеоціночних робіт. Кваліфікаційні вимоги до проведення оцінки майна. Права, обов'язки та відповідальність оцінювача. Державне регулювання оціночної діяльності в Україні.

Тема 5. Організаційно-процедурні питання оцінки майна

Організація процесу оцінки. Етапи проведення незалежної оцінки майна. Загальні вимоги до її проведення. Вимоги до джерел інформації, вихідних даних для оцінки майна. Оформлення результатів оцінки. Зміст, форма, порядок складання звітів про оцінку майна. Основні розділи звіту про оцінку, вимоги до його складання і порядок надання замовнику (у тому числі рецензування, погодження, затвердження) звітів. Умови залучення суб'єктів оціночної діяльності для оцінки майна органами державної влади, органами місцевого самоврядування. Рецензування звітів про оцінку.

Модуль 2 за спеціалізацією 1.1 "Оцінка нерухомих речей (нерухомого майна, нерухомості), у тому числі земельних ділянок, та майнових прав на них" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	9	9	-	-
2.	Витратний підхід оцінки нерухомого майна.	9	7	2	-
3.	Дохідний підхід оцінки нерухомого майна	9	7	2	-
4.	Порівняльний підхід оцінки нерухомого майна	9	7	2	-
5.	Оцінка земельних ділянок	9	7	2	-
6.	Особливості оцінки окремих видів нерухомого майна	7	7	-	-
7.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	54	44	8	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Нерухомість як об'єкт оцінки. Поняття земельної ділянки, земельного поліпшення. Правовий режим об'єктів нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок.

Організація процесу незалежної оцінки нерухомості та її етапи.

Вихідні дані та інформаційні джерела для забезпечення проведення оцінки нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок.

Застосування містобудівної, проектної документації на будівництво в практиці оцінки. Схеми планування територій, генеральний план населеного пункту, детальний план території, проект забудови території.

Тема 2. Витратний підхід оцінки нерухомого майна

Визначення вартості нерухомості з застосуванням витратного підходу: передумови, методи, оціночні процедури, послідовність їх застосування.

Ціноутворення в будівництві. Кошторисна документація. Загальні правила визначення кошторисної вартості будівництва. Застосування кошторисної документації на ідентичні або подібні об'єкти нерухомості в практиці оцінки.

Фізичний знос об'єкта нерухомості. Сутність та способи визначення фізичного зносу об'єкта нерухомості.

Функціональний знос об'єкта нерухомості. Сутність та способи визначення функціонального зносу об'єкта нерухомості.

Економічний (зовнішній) знос об'єктів нерухомості. Сутність та способи визначення економічного (зовнішнього) зносу об'єкта нерухомості.

Порядок визначення вартості відтворення або заміщення земельних поліпшень - будинків, будівель та споруд багатоповерхового житлового будівництва.

Порядок визначення вартості відтворення або заміщення земельних поліпшень - будинків, будівель та споруд малоповерхового житлового будівництва.

Практика оцінки нерухомості за допомогою витратного підходу.

Тема 3. Дохідний підхід оцінки нерухомого майна

Поняття дохідної нерухомості. Дохідний підхід до оцінки нерухомості, сфера його застосування. Методи оцінки доходного підходу і послідовність їх оціночних процедур.

Поняття грошового потоку, рентного та чистого операційного доходу. Методи прогнозування майбутніх грошових потоків.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту під час оцінки нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення для об'єкта нерухомості.

Практика оцінки нерухомості за допомогою доходного підходу.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки нерухомого майна

Визначення вартості нерухомості з застосуванням порівняльного підходу: передумови, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Подібне майно. Правила підбору об'єктів порівняння і урахування інформації про ціни на ідентичне або подібне майно, що використовується в порівняльному підході.

Практика оцінки нерухомості за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Оцінка земельних ділянок

Визначення ринкової вартості земельної ділянки, її частини: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Процедура аналізу характеристик земельної ділянки, планування, забудови та іншого використання навколишніх територій, стану інженерних мереж під час визначення вартості об'єкта нерухомості.

Методичне регулювання експертної грошової оцінки земельних ділянок та порядок її проведення.

Методичні засади незалежної оцінки земельних ділянок, що містять земельні поліпшення.

Особливості оцінки земельних ділянок, що використовуються як сільськогосподарські угіддя, та земельних ділянок, у межах яких розташовані природні, штучні замкнуті водойми, що використовуються для рибогосподарської діяльності.

Сутність, основні засади і сфера застосування нормативної грошової оцінки земель. Особливості нормативної грошової оцінки земель населених пунктів.

Практика експертної грошової оцінки земельних ділянок.

Тема 6. Особливості оцінки окремих видів нерухомого майна

Визначення вартості об'єкта незавершеного будівництва: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Передавальні пристрої та особливості їх оцінки: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Вбудовані, прибудовані та вбудовано-прибудовані приміщення і особливості їх оцінки: методичні підходи, методи, оціночні процедури і послідовність їх застосування.

Особливості оцінки спеціалізованих об'єктів нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок спеціалізованих об'єктів та об'єктів з обмеженим ринком.

Оцінка права користування (оренди) об'єктами нерухомого майна, у тому числі земельними ділянками.

Методичні засади оцінки нерухомих пам'яток культурної спадщини.

Оцінка об'єкта нерухомості, який оцінюється як цілісний майновий комплекс (бізнес), що створений на його основі.

Модуль 3 за спеціалізацією 1.2 "Оцінка машин і обладнання" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	5	5	-	-
2.	Витратний підхід оцінки машин і обладнання	5	3	2	-

3.	Дохідний підхід оцінки машин і обладнання	3	3	-	-
4.	Порівняльний підхід оцінки машин і обладнання	5	3	2	-
5.	Оцінка машин і обладнання, що потребують капітального ремонту або ремонт яких визнано недоцільним	3	3	-	-
6.	Класифікація та особливості оцінки окремих видів машин і обладнання	8	8	-	-
7.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	31	25	4	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Машини, обладнання як об'єкти оцінки. Класифікація та характеристики, за якими проводиться ідентифікація машин, обладнання, устаткування.

Нормативне регулювання режиму експлуатації машин, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, щодо яких здійснюється державний нагляд у сфері промислової, транспортної, пожежної та іншої безпеки та охорони праці. Підходи до визначення вартості машин, обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, які мають дозвільний (регульований) режим експлуатації.

Порядок визначення та врахування витрат на монтажні, пусконаладжувальні роботи, ремонт та обслуговування обладнання під час оцінки обладнання.

Вихідні дані та інформаційні джерела для забезпечення проведення оцінки машин і обладнання. Стандартизація і сертифікація машин і обладнання. Габаритність, комплектність обладнання, комплектність товаросупроводжувальної документації, монтажні-технологічні вимоги.

Способи перевірки комплектності, машин, обладнання на етапі ідентифікації об'єкта оцінки. Умови поставки та комплектації обладнання. Супровідна документація.

Організація процесу оцінки машин, обладнання і її етапи.

Тема 2. Витратний підхід оцінки машин і обладнання

Визначення вартості машин і обладнання за витратним підходом: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Вартість відтворення та вартість заміщення машин, обладнання. Методи визначення вартості відтворення, вартості заміщення машин і обладнання.

Фізичний знос як фактор втрати вартості. Ознаки фізичного зносу. Основні методи розрахунку фізичного зносу машин і обладнання.

Функціональний знос як фактор втрати вартості. Ознаки функціонального зносу. Основні методи розрахунку функціонального зносу машин і обладнання.

Економічний (зовнішній) знос як фактор втрати вартості. Ознаки економічного (зовнішнього) зносу. Основні методи розрахунку економічного (зовнішнього) зносу машин і обладнання.

Практика оцінки машин і обладнання за допомогою витратного підходу.

Тема 3. Дохідний підхід оцінки машин і обладнання

Дохідний підхід для оцінки машин і обладнання: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Поняття чистого операційного доходу та методи його прогнозування.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки машин і обладнання

Порівняльний підхід для оцінки машин і обладнання: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Формування сукупності об'єктів порівняння під час застосування порівняльного підходу для оцінки машин і обладнання. Класифікація ознак та елементів порівняння машин і обладнання. Оціночні процедури внесення коригувань під час оцінки машин і обладнання.

Практика оцінки машин і обладнання за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Оцінка машин і обладнання, що потребують капітального ремонту або ремонт яких визнано недоцільним

Порядок визначення вартості машин і обладнання, що на дату оцінки потребують капітального ремонту.

Визначення вартості машин і обладнання, що на дату оцінки потребують значних витрат на проведення ремонту, або ремонт яких визнано недоцільним.

Вартість ліквідації машин і обладнання: поняття, сутність, методи та оціночні процедури. Відходи, що містять дорогоцінні метали: загальні відомості, характеристика, врахування вартості відходів, що містять дорогоцінні метали, під час визначення вартості ліквідації.

Тема 6. Класифікація та особливості оцінки окремих видів машин і обладнання

Класифікація обробного обладнання (метало-, дерево-, каменеобробного обладнання тощо); обладнання загальнозаводського призначення (зварювальне, холодильне обладнання, обладнання для підтримки мікроклімату тощо); вантажопідійомних машин і механізмів; залізничного транспорту; нестандартизованого обладнання; будівельних машин (механізмів) та обладнання; засобів вимірювання і контролю (приладів); універсального промислового обладнання; офісного обладнання; інструментів, виробничого та господарського інвентарю; приладів побутових електромеханічних. Характеристики, за якими проводиться ідентифікація кожного виду обладнання, та впливають на його вартість. Особливості оцінки кожного виду обладнання.

Оцінка обладнання, яке нерозривно пов'язане із земельними поліпшеннями.

Оцінка обладнання, формування цін на яке відбувається за системою ціноутворення у будівництві.

Оцінка імпортного обладнання.

Нормативно-правове регулювання та методологічні засади визначення вартості рухомого майна Збройних Сил України та інших військових формувань.

Модуль 4 за спеціалізацією 1.3 "Оцінка колісних транспортних засобів" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	5	5	-	-
2.	Витратний підхід оцінки колісних транспортних засобів	5	3	2	-
3.	Дохідний підхід оцінки колісних транспортних засобів	3	3	-	-
4.	Порівняльний підхід оцінки колісних транспортних засобів	5	3	2	-
5.	Оцінка колісних транспортних засобів, що потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним	3	3	-	-
6.	Особливості оцінки окремих видів колісних транспортних засобів	8	8	-	-
7.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	31	25	4	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Загальні положення та сфера застосування Методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів.

Бази, методичні підходи та методи оцінки колісних транспортних засобів.

Процедура технічного огляду і ідентифікація колісного транспортного засобу. Вихідні дані для оцінки колісного транспортного засобу.

Визначення року виготовлення і робочого об'єму двигуна колісного транспортного засобу під час проведення ідентифікації об'єкта оцінки.

Нормативно-правові акти, методична, довідкова література та комп'ютерні бази даних з програмним забезпеченням, що використовуються під час оцінки колісного транспортного засобу, їх застосування.

Організація процесу оцінки колісних транспортних засобів і її етапи.

Тема 2. Витратний підхід оцінки колісних транспортних засобів

Визначення вартості колісних транспортних засобів за витратним підходом: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Вартість відтворення та вартість заміщення колісних транспортних засобів. Методи визначення вартості відтворення, вартості заміщення колісних транспортних засобів.

Фізичний знос як фактор втрати вартості. Ознаки фізичного зносу. Основні методи розрахунку фізичного зносу колісних транспортних засобів.

Функціональний знос як фактор втрати вартості. Ознаки функціонального зносу. Основні методи розрахунку функціонального зносу колісних транспортних засобів.

Економічний (зовнішній) знос як фактор втрати вартості. Ознаки економічного (зовнішнього) зносу. Основні методи розрахунку економічного (зовнішнього) зносу колісних транспортних засобів.

Визначення ринкової вартості складових частин колісного транспортного засобу з урахуванням коефіцієнта фізичного зносу.

Порядок визначення ринкової вартості, з урахуванням коефіцієнта фізичного зносу акумуляторної батареї та пневматичних шин.

Тема 3. Дохідний підхід оцінки колісних транспортних засобів

Дохідний підхід для оцінки колісних транспортних засобів: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Поняття чистого операційного доходу та методи його прогнозування.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки колісних транспортних засобів

Процедура та методичні засади визначення ринкової вартості колісних транспортних засобів шляхом застосування методу, заснованого на аналізі цін аналогічних колісних транспортних засобів.

Критерії, за якими проводиться підбір аналога. Вимоги до правильно підбраного аналога колісного транспортного засобу.

Порядок визначення середньої ринкової ціни колісного транспортного засобу.

Загальні вимоги до визначення відсоткового показника ринкової вартості колісного транспортного засобу.

Оціночні процедури визначення коефіцієнта коригування ринкової вартості колісного транспортного засобу за величиною пробігу. Показник одометра як джерело інформації.

Особливості визначення ринкової вартості колісного транспортного засобу з урахуванням умов його догляду, зберігання, експлуатації та його комплектності, укомплектованості, пошкоджень, відновлення і оновлення складових.

Практика оцінки колісних транспортних засобів за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Оцінка колісних транспортних засобів, що потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним

Порядок визначення вартості матеріального збитку, завданого власнику колісного транспортного засобу.

Підстави для виконання капітального ремонту колісного транспортного засобу. Операції з заміни базових складових частин колісного транспортного засобу, що належать до капітального ремонту.

Класифікація та ознаки ремонтів і перекосів кузова.

Порядок визначення обсягу робіт з фарбування колісного транспортного засобу.

Порядок визначення кількості та вартості матеріалів для фарбування, антикорозійної і протишумової обробки кузова (кабіни) колісного транспортного засобу.

Порядок розрахунку втрати товарної вартості колісного транспортного засобу.

Порядок визначення вартості відновлювального ремонту.

Порядок визначення вартості машин та обладнання, що на дату оцінки потребують капітального ремонту.

Вартість утилізації колісного транспортного засобу: поняття, випадки визначення і оціночні процедури.

Практика визначення вартості матеріального збитку, завданого власнику колісного транспортного засобу.

Тема 6. Особливості оцінки окремих видів колісних транспортних засобів

Особливості визначення ринкової вартості вантажних автомобілів та автобусів.

Особливості визначення ринкової вартості причепів та мототехніки.

Особливості визначення ринкової вартості колісних транспортних засобів, строк експлуатації яких не перевищує 1 рік.

Особливості визначення вартості колісного транспортного засобу та їх складових частин, що ввозяться на митну територію України. Особливості визначення вартості відновлювального ремонту для колісних транспортних засобів, що ввозяться на митну територію України.

Особливості визначення вартості колісного транспортного засобу спеціального та спеціалізованого призначення.

Особливості визначення ринкової вартості колісного транспортного засобу, який має аварійні пошкодження.

Модуль 5 за спеціалізацією 1.4 "Оцінка літальних апаратів" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	6	6	-	-
2.	Витратний підхід оцінки літальних апаратів	6	4	2	-
3.	Дохідний підхід оцінки літальних апаратів	6	4	2	-
4.	Порівняльний підхід оцінки літальних апаратів	6	4	2	-
5.	Оцінка літальних апаратів, що потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним	5	5	-	-
6.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	31	23	6	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Літальні апарати та повітряні судна як об'єкти оцінки. Державна реєстрація літальних апаратів та повітряних суден. Документи, що регламентують експлуатацію літальних апаратів та повітряних суден.

Вимоги законодавства України та міжнародних конвенцій до літальних апаратів різного призначення, у тому числі до умов та режиму їх експлуатації.

Класифікація літальних апаратів. Групи повітряних суден. Основні льотно-технічні характеристики, характеристики силової установки, системи бортового обладнання, які формують вартість різних видів літальних апаратів.

Процедура технічного огляду літального апарату, документи, що складаються за його результатами, ідентифікація літального апарату.

Вихідні дані та інша необхідна для оцінки літального апарату інформація: порядок підготовки, збирання, аналіз.

Організація процесу оцінки літальних апаратів та повітряних суден та її етапи.

Тема 2. Витратний підхід оцінки літальних апаратів

Визначення вартості літальних апаратів та повітряних суден за витратним підходом: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Вартість відтворення та вартість заміщення літальних апаратів та повітряних суден. Методи визначення вартості відтворення, вартості заміщення літальних апаратів та повітряних суден.

Фізичний знос як фактор втрати вартості. Ознаки фізичного зносу. Основні методи розрахунку фізичного зносу літальних апаратів та повітряних суден.

Функціональний знос як фактор втрати вартості. Ознаки функціонального зносу. Основні методи розрахунку функціонального зносу літальних апаратів та повітряних суден.

Економічний (зовнішній) знос як фактор втрати вартості. Ознаки економічного (зовнішнього) зносу. Основні методи розрахунку економічного (зовнішнього) зносу літальних апаратів та повітряних суден.

Практика оцінки літальних апаратів та повітряних суден за допомогою витратного підходу.

Тема 3. Дохідний підхід оцінки літальних апаратів

Дохідний підхід для оцінки літальних апаратів та повітряних суден: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Поняття чистого грошового потоку та чистого операційного доходу, методи їх прогнозування.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення.

Практика оцінки літальних апаратів та повітряних суден за допомогою дохідного підходу.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки літальних апаратів

Порівняльний підхід для оцінки літальних апаратів та повітряних суден: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури, переваги та недоліки методичного підходу.

Подібний об'єкт для літальних апаратів та повітряних суден. Характеристика та порядок використання джерел інформації про подібні об'єкти для літальних апаратів та повітряних суден.

Формування сукупності об'єктів порівняння під час застосування порівняльного підходу для оцінки літальних апаратів та повітряних суден. Класифікація ознак та елементів порівняння літальних апаратів та повітряних суден. Оціночні процедури внесення коригувань під час оцінки літальних апаратів та повітряних суден.

Практика оцінки літальних апаратів за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Оцінка літальних апаратів, що потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним

Визначення вартості ліквідації літальних апаратів та повітряних суден: поняття, передумови визначення, методи та оціночні процедури.

Порядок та методичні засади визначення вартості літальних апаратів та повітряних суден, які відповідно до документів з нормативного регулювання режиму експлуатації потребують капітального ремонту.

Модуль 6 за спеціалізацією 1.5 "Оцінка судноплавних засобів" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	6	6	-	-
2.	Витратний підхід оцінки судноплавних засобів	6	4	2	-
3.	Дохідний підхід оцінки судноплавних засобів	6	4	2	-
4.	Порівняльний підхід оцінки судноплавних засобів	6	4	2	-
5.	Оцінка судноплавних засобів, що	5	5	-	-

	потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним				
6.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	31	23	6	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Державна реєстрація судноплавних засобів. Документи, що регламентують експлуатацію суден. Вимоги законодавства України та міжнародних конвенцій до суден різного призначення.

Судноплавні засоби як об'єкт оцінки. Ринок судноплавних засобів та його інфраструктура. Аналіз стану фрахтового ринку суден. Фінансово-правові механізми ринку судноплавних засобів.

Вихідні дані для оцінки суден. Аналіз судової документації та результатів технічних перевірок суден. Основні фактори, що формують вартість різних видів судноплавних засобів.

Конструктивні елементи судноплавних засобів. Характеристики судноплавного засобу, за якими проводиться його ідентифікація, що впливають на його вартість.

Основні методичні підходи та методи оцінки судноплавних засобів, їх характеристика.

Процедура технічного огляду судна та його документування, ідентифікація судноплавного засобу. Вихідні дані та інша необхідна для оцінки судноплавного засобу інформація: порядок підготовки, збирання, аналіз.

Організація процесу оцінки судноплавних засобів та її етапи.

Тема 2. Витратний підхід оцінки судноплавних засобів

Визначення вартості судноплавних засобів за витратним підходом: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Вартість відтворення та вартість заміщення судноплавних засобів. Методи визначення вартості відтворення, вартості заміщення судноплавних засобів.

Фізичний знос як фактор втрати вартості. Ознаки фізичного зносу. Основні методи розрахунку фізичного зносу судноплавних засобів.

Функціональний знос як фактор втрати вартості. Ознаки функціонального зносу. Основні методи розрахунку функціонального зносу судноплавних засобів.

Економічний (зовнішній) знос як фактор втрати вартості. Ознаки економічного (зовнішнього) зносу. Основні методи розрахунку економічного (зовнішнього) зносу судноплавних засобів.

Практика оцінки судноплавних засобів за допомогою витратного підходу.

Тема 3. Дохідний підхід оцінки судноплавних засобів

Дохідний підхід для оцінки судноплавних засобів: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури.

Поняття чистого грошового потоку та чистого операційного доходу, методи їх прогнозування.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації та ставки дисконту. Дисконтування та капіталізація як оціночні процедури.

Вартість реверсії, сутність та способи її визначення.

Практика оцінки судноплавних засобів за допомогою дохідного підходу.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки судноплавних засобів

Порівняльний підхід для оцінки судноплавних засобів: сутність, сфера застосування, методи та оціночні процедури, переваги та недоліки методичного підходу.

Подібний об'єкт для судноплавних засобів. Характеристика та порядок використання джерел інформації про подібні об'єкти для судноплавних засобів.

Формування сукупності об'єктів порівняння під час застосування порівняльного підходу для оцінки судноплавних засобів. Класифікація ознак та елементів порівняння судноплавних засобів. Оціночні процедури внесення коригувань під час оцінки судноплавних засобів.

Практика оцінки судноплавних засобів за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Оцінка судноплавних засобів, що потребують ремонту або ремонт яких визнано недоцільним

Визначення вартості ліквідації судноплавних засобів: поняття, передумови визначення, методи та оціночні процедури.

Порядок та методичні засади визначення вартості судноплавних засобів, які відповідно до документів з нормативного регулювання режиму експлуатації потребують капітального ремонту.

Модуль 7 за спеціалізацією 1.6 "Оцінка рухомих речей, що становлять культурну цінність" у межах напряму 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Мистецтвознавча експертиза: законодавче та інше нормативно-правове забезпечення, поняття, кваліфікаційні вимоги до її виконавців, порядок проведення і оформлення результатів	52	34	18	
1.1.	Законодавче та нормативно-правове забезпечення процесів формування, обліку, зберігання та використання рухомих речей, що становлять культурну цінність	6	6	-	
1.2.	Поняття рухомих речей, що становлять культурну цінність. Товарознавчі аспекти і ринок культурних цінностей, споживча цінність і споживчі властивості культурних цінностей. Класифікація рухомих культурних цінностей	6	6	-	
1.3.	Поняття мистецтвознавчої експертизи рухомих культурних цінностей, кваліфікаційні вимоги до її виконавців	8	6	2	
1.4.	Основи гемології та металознавства. Дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння у складі рухомих культурних цінностей	16	8	8	
1.5.	Атрибуція і ідентифікація рухомих культурних цінностей, вимоги до оформлення вихідних даних та носіїв іншої інформації, необхідної для оцінки, та перевірка їх достовірності	16	8	8	
2.	Оцінка рухомих речей, що становлять культурну цінність	35	27	8	
2.1.	Визначення вартості рухомих культурних цінностей витратним підходом	8	6	2	
2.2.	Порівняльний підхід для оцінки рухомих культурних цінностей	8	6	2	
2.3.	Особливості оцінки деяких видів	14	10	4	

	рухомих культурних цінностей				
2.4.	Організаційно-методичні та процедурні питання оцінки рухомих культурних цінностей	5	5	-	
3.	Тестування				3
	Усього	87	61	26	

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Мистецтвознавча експертиза: законодавче та інше нормативно-правове забезпечення, поняття, кваліфікаційні вимоги до її виконавців, порядок проведення і оформлення результатів

Тема 1.1. Законодавче та нормативно-правове забезпечення процесів формування, обліку, зберігання та використання рухомих речей, що становлять культурну цінність

Міжнародні договори, хартії, законодавство України з питань охорони, збереження, умов використання, обліку рухомих речей, що становлять культурну цінність (рухомих культурних цінностей). Відповідальність за порушення вимог законодавства, інших нормативно-правових актів (правопорушення) з питань охорони, збереження, умов використання, обліку рухомих культурних цінностей.

Тема 1.2. Поняття рухомих речей, що становлять культурну цінність. Товарознавчі аспекти і ринок культурних цінностей, споживча цінність і споживчі властивості культурних цінностей. Класифікація рухомих культурних цінностей

Загальні поняття, що використовуються під час оцінки культурних цінностей. Обмеження на результати дослідження культурних цінностей. Культурні цінності як товар і фактори, що впливають на ринок культурних цінностей. Основний закон товарознавства.

Основні принципи проведення експертизи цінності рухомих пам'яток: об'єктивності, історизму, всебічності і комплексності. Основні загальні критерії проведення оцінки культурних цінностей: походження, зміст, наукова цінність, художня цінність, зовнішня особливість. Видова специфіка мистецтв. Загальна класифікація пам'яток культури за типами (джерелами інформації): речові пам'ятки, письмові пам'ятки, образотворчі пам'ятки, кіно- та відеопам'ятки, фотопам'ятки, фонопам'ятки. Археологічні пам'ятки, нумізматичні пам'ятки, холодна та вогнепальна зброя, природничі пам'ятки, письмові пам'ятки, документальні пам'ятки, пам'ятки образотворчого мистецтва, пам'ятки декоративно-ужиткового мистецтва, меморіальні пам'ятки, інші пам'ятки, які мають культурну цінність. Історичний і культурний фон різних видів пам'яток. Головні художні напрямки, стилі, їх історія і еволюція. Основні школи різних видів мистецтв та їх видатні представники.

Тема 1.3. Поняття мистецтвознавчої експертизи рухомих культурних цінностей, кваліфікаційні вимоги до її виконавців

Загальна система культурних цінностей та фахове профілювання спеціалістів-мистецтвознавців. Основні підходи до вивчення мистецтвознавчої літератури та висновків мистецтвознавців. Використання мистецтвознавчої інформації для укладання висновків про культурну цінність предметів. Кваліфікаційні вимоги законодавства до органів (консультативні ради, експертно-фондові, фондово-закупівельні, експертні та експертно-перевірні комісії) та фізичних осіб, які мають право проводити експертизу культурної цінності рухомих пам'яток. Повноваження з забезпечення проведення відповідних експертиз Міністерством культури і мистецтв, Держкомархівом, Державною пробірною палатою, державними управліннями пробірного нагляду, Державним гемологічним центром. Укладання документів про надання вихідних даних, інформації, необхідної для оцінки культурних цінностей. Відкрита та закрита (конфіденційна) інформація. Порядок проведення мистецтвознавчої експертизи.

Тема 1.4. Основи гемології та пробірної справи. Дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння у складі рухомих культурних цінностей

Дорогоцінні камені, мінерали, пам'ятки природи. Класифікація. Системи градування і оцінки. Загальні системи для градування діамантів. Загальні системи оцінки кольорового коштовного каміння. Дорогоцінне каміння органогенного утворення. Напівдорогоцінне каміння. Декоративне каміння. Загальні відомості про властивості коштовного каміння. Оцінка коштовного каміння. Оцінка коштовного каміння у стані сировини. Оцінка культурних цінностей з коштовним камінням. Загальні уявлення про дорогоцінні метали. Системи діагностики та принципи оцінки дорогоцінних металів. Лабораторне дослідження металів. Дорогоцінні метали у складі культурних цінностей.

Тема 1.5. Атрибуція і ідентифікація рухомих культурних цінностей, вимоги до оформлення вихідних даних та носіїв іншої інформації, необхідної для оцінки, та перевірка їх достовірності

Поняття наукової атрибуції та ідентифікації рухомих пам'яток. Супровідна документація, фондово-облікові документи (науково уніфікований паспорт, картка унікальної пам'ятки, включеної до Державного реєстру національного культурного надбання, тощо). Протокол для опису основних показників споживчої якості культурних цінностей. Порядок роботи експерта і його взаємодія з замовником. Джерела інформації щодо цінності рухомих пам'яток. Науково уніфікований паспорт музейних предметів. Використання науково уніфікованого паспорта при складанні протоколу. Використання спеціальної наукової літератури при науковій атрибуції культурних цінностей. Достовірність інформації про культурні цінності. Пересічність, неосяжність, трансцендентність та інші обмеження на складання висновків про результати ідентифікації об'єктів. Висновок ідентифікації об'єкта і вимоги до нього. Відповідальність осіб, які проводили мистецтвознавчу експертизу, та відповідальність оцінювача, який використовує результати мистецтвознавчої експертизи, за об'єктивність отриманих ними результатів (висновків про культурну цінність, висновків про вартість об'єкта оцінки).

Тема 2. Оцінка рухомих речей, що становлять культурну цінність

Тема 2.1. Визначення вартості рухомих культурних цінностей витратним підходом

Загальні підходи до визначення вартості витратним підходом. Передумови його застосування для оцінки рухомих культурних цінностей. Вплив мети, з якою проводиться оцінка майна, особливостей рухомих пам'яток, їх видів на ціноутворення об'єкта оцінки. Діагностика методу виготовлення рухомої пам'ятки, технологія її виготовлення, ідентифікація матеріалів, з яких виготовлено рухому пам'ятку, визначення витрат на її виготовлення з урахуванням категорії складності робіт, витрат на проведені роботи з реставрації, консервації, реабілітації, музеєфікації пам'ятки, методи урахування фізичного стану збереження пам'ятки. Нормативно-параметричні та кількісні методи визначення вартості відтворення об'єкта. Способи прямої і непрямой оцінки вартості відтворення об'єктів. Інформаційне забезпечення розрахунків. Способи приведення вартості відтворення (заміщення) рухомих культурних цінностей до дати оцінки. Економічне обґрунтування вартості відтворення на основі собівартості створення об'єкта і можливих прибутків виробника. Поняття зносу. Види зносів. Особливості їх визначення для рухомих пам'яток. Вплив зносу на вартість майна. Знос, що може бути і не може бути усунений. Загальні методи та оціночні процедури для визначення зносу. Зв'язок між натуральним і вартісним вираженням фізичного зносу.

Урахування впливу факторів, що характеризують культурну цінність рухомої пам'ятки, при визначенні її вартості. Графологічний аналіз співвідношень вартості при порівнянні культурних цінностей. Аналіз можливих надбавок до вартості. Алгоритм визначення залишкової вартості відтворення (заміщення).

Тема 2.2. Порівняльний підхід для оцінки рухомих культурних цінностей

Порівняльний підхід для оцінки вартості рухомих культурних цінностей. Область застосування. Особливості дослідження ринку різних видів рухомих пам'яток. Джерела інформації про аналоги: інформація аукціонів "Сотбі", "Крісті" (Лондон), "Парк-Бернет" (Нью-Йорк), "Отель Друо" (Париж), "Телос", "Альфа-Альт" (Росія), інших провідних фірм світу, відомих на світовому ринку речових, образотворчих, письмових та інших видів рухомих пам'яток, каталоги зарубіжних та українських художніх галерей та антикварних крамниць, виставок, експозицій, ломбардів. Методи порівняльного аналізу цін продаж (пропонування). Особливості відбору об'єктів порівняння, визначення чинників формування вартості - критеріїв формування сукупності елементів порівняння. Класифікація ознак та елементів порівняння. Аналіз і правила застосування коригувань. Особливості урахування інформації мистецтвознавчих експертиз та висновків про культурну цінність об'єкта оцінки. Можливість застосування статистичних методів внесення поправок. Особливості процедури коригування вартості аналога при застосуванні методу попарного порівняння продажів.

Тема 2.3. Особливості оцінки окремих видів рухомих культурних цінностей

Законодавче регулювання використання, у тому числі відчуження, обліку, охорони, збереження окремих видів рухомого майна, що становить культурну цінність, і його вплив на оцінку зазначеного майна. Правові основи операцій з предметами різних видів рухомих пам'яток, пов'язані з реалізацією прав на них. Інформація, що міститься в супровідній документації, необхідна для оцінки окремих видів рухомих пам'яток, що становлять культурну цінність. Особливості наукової атрибуції та ідентифікації окремих видів рухомих пам'яток. Особливості впливу походження, оригінальності, унікальності (художньої, історичної), реліквійності, наявності документальних даних (написів, позначок, що вказують на авторство, час створення, походження, побутування твору), майстерності виконання для копій, жанрово-композиційних та стилістичних особливостей об'єктів різних видів пам'яток на їх вартість. Вплив наявності документа про занесення

об'єкта оцінки до певного Державного реєстру, що засвідчує його належність до відповідного фонду, на вартість об'єкта. Вплив історичного і культурного фону різних видів пам'яток на вартість окремих об'єктів оцінки, що належать до даного виду. Вплив художніх напрямків, стилів різних видів пам'яток на вартість об'єкта оцінки, що належить до даного виду. Методики, інструкції та інші нормативно-правові акти з оцінки різних видів майна, що становить культурну цінність, основні їх положення та особливості застосування. Особливості оцінки археологічних пам'яток, нумізматичних пам'яток, холодної та вогнепальної зброї, природничих пам'яток, письмових пам'яток, документальних пам'яток, пам'яток образотворчого мистецтва, пам'яток декоративно-ужиткового мистецтва, меморіальних пам'яток, інших пам'яток, які становлять культурну цінність.

Тема 2.4. Організаційно-методичні та процедурні питання оцінки рухомих культурних цінностей

Загальна процедура оцінки рухомих культурних цінностей: порядок укладання договору, збір інформації, огляд, наукова атрибуція і ідентифікація об'єкта, обґрунтування методології оцінки, оцінка вартості рухомих культурних цінностей, складання звіту про оцінку та висновку про вартість об'єкта, надання результатів оцінки замовнику. Основні розділи звіту про оцінку рухомих культурних цінностей, правила його складання. Умови залучення суб'єктів оціночної діяльності для оцінки вартості рухомих культурних цінностей. Практичні приклади виконання робіт з оцінки рухомих культурних цінностей.

Модуль 8 за спеціалізацією 1.7 "Оцінка рухомих речей, крім таких, що належать до машин, обладнання, колісних транспортних засобів, лігальних апаратів, судноплавних засобів та тих, що становлять культурну цінність" у межах напряму 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	4	4	-	-
2.	Товар як об'єкт оцінки	4	4	-	-
3.	Товарно-матеріальні запаси як об'єкт оцінки	4	4	-	-
4.	Витратний підхід оцінки рухомих речей	4	3	1	-
5.	Дохідний підхід оцінки рухомих речей	4	3	1	-
6.	Порівняльний підхід оцінки рухомих речей	4	3	1	
7.	Сільськогосподарські тварини як об'єкт оцінки	5	4	1	
8.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	31	25	4	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Визначення та класифікація рухомих речей. Фактори, що формують вартість рухомих речей.

Організація процесу оцінки рухомих речей та її етапи.

Тема 2. Товар як об'єкт оцінки

Класифікація товарів. Основні критерії віднесення товару до певної групи.

Визначення та сутність понять "якість" та "споживчі властивості" товарів та їх вплив на вартість товарів. Класифікація споживчих властивостей товарів. Кваліметрія.

Функціональні властивості товарів і їх вплив на вартість товарів.

Ергономічні властивості товарів і їх вплив на вартість товарів.

Методи дослідження товарів, методи оцінки їх якості під час ідентифікації товарів.

Оцінка товарів суб'єктів господарювання, що займаються реалізацією товарів.

Особливості визначення вартості товарів та інших рухомих речей, ввезених на територію України.

Тема 3. Товарно-матеріальні запаси як об'єкт оцінки

Визначення та класифікація рухомих речей як товарно-матеріальних запасів. Фактори, що формують вартість різних видів товарно-матеріальних запасів. Особливості оцінки запасів в залежності від методів їх бухгалтерського обліку.

Підходи та методи, які використовуються під час оцінки різних видів товарно-матеріальних запасів (виробничих, особистого користування, надлишкових, державного резерву, сезонних, наднормативних).

Оцінка сировини, незавершеного виробництва продукції, готової продукції на складах підприємства, що знаходяться у виробника.

Тема 4. Витратний підхід оцінки рухомих речей

Загальні підходи до визначення вартості рухомих речей із застосуванням витратного підходу. Передумова та сфера його застосування.

Алгоритм та методологія визначення залишкової вартості заміщення (відтворення) рухомих речей. Особливості визначення вартості відтворення, вартості заміщення, усіх видів зносу рухомих речей.

Практика оцінки рухомих речей за допомогою витратного підходу.

Тема 5. Дохідний підхід оцінки рухомих речей

Застосування дохідного підходу для оцінки рухомих речей. Передумови та сфера його застосування.

Алгоритм та методологія визначення вартості рухомих речей методами дохідного підходу і особливості їх застосування (визначення чистого операційного доходу, ставки капіталізації та ставки дисконту для його капіталізації).

Практика оцінки рухомих речей за допомогою дохідного підходу.

Тема 6. Порівняльний підхід оцінки рухомих речей

Порівняльний підхід для оцінки рухомих речей та особливості застосування його методів. Передумови та сфера застосування порівняльного підходу.

Алгоритм та методологія визначення вартості рухомих речей методами порівняльного підходу і особливості їх застосування. Основні оціночні процедури, що застосовуються для корегування цін подібних об'єктів з метою приведення їх до вартості об'єкта оцінки.

Практика оцінки рухомих речей за допомогою порівняльного підходу.

Тема 7. Сільськогосподарські тварини як об'єкт оцінки

Основні поняття, які використовуються в тваринництві (екстер'єр, інтер'єр, конституція, ріст та розвиток, строк корисного (господарського) використання, продуктивність, порода, клас бонітування тварин) та їх показники, які впливають на вартість тварин. Особливості оцінки тварин.

Види продуктивності сільськогосподарських тварин, показники та одиниці їх виміру. Вплив на вартість різних видів сільськогосподарських тварин рівня їх продуктивності.

Поняття, склад, вимоги до племінних ресурсів. Система державної племінної служби. Племінний облік, бонітування, державна реєстрація племінних тварин як джерело інформації, яка використовується для оцінки таких тварин. Вихідні дані для оцінки племінних тварин. Поняття племінна цінність, її показники та їх вплив на вартість племінної тварини. Методичні підходи, методи, оціночні процедури, що застосовуються під час оцінки племінних тварин.

Поняття біологічного життя та господарського використання тварин і строки їх тривалості. Зміна споживчих якостей продуктивності тварин з віком і врахування її під час оцінки сільськогосподарських, домашніх тварин.

Вихідні дані для оцінки тварин, відомості, що вони містять. Інша інформація, необхідна для оцінки тварин. Джерела отримання вихідних даних та іншої інформації, необхідної для оцінки тварин, що належать до різних груп (дикі, домашні, сільськогосподарські).

Особливості формування витрат на вирощування та утримання тварин різних напрямів продуктивності (собівартість продукції у тваринництві) і їх урахування у визначенні вартості заміщення (відтворення) тварин.

Біологічні особливості, породний склад, основні показники різних напрямів продуктивності і їх вплив на вартість:

великої рогатої худоби;

свиней;

овець і кіз;

коней;

свійських птахів;

хутрових звірів;

бджолосімей.

Методи порівняльного підходу до визначення вартості тварин і особливості їх оціночних процедур.

Оцінка стада сільськогосподарських тварин, особливості оціночних процедур такої оцінки.

Модуль 9 за спеціалізацією 1.8 "Оцінка для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства" у межах напрямку 1 "Оцінка об'єктів в матеріальній формі"

Модуль 9 виключено
(згідно з наказом Фонду державного майна України
від 28 серпня 2015 року N 1259)

II. Навчальна програма базової підготовки оцінювачів за напрямом 2 "Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів"

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

навчальної програми базової підготовки оцінювачів за напрямом "Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів"

Модуль 1 "Загальні питання оцінки майна"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Вступ в оцінку. Основні поняття та їх сутність	4	4		

2.	Основи господарського та цивільного права в Україні	6	6		
3.	Нормативно-правове регулювання оцінки цілісних майнових комплексів, фінансових інтересів та інших майнових прав в Україні	4	4		
4.	Основи теорії вартості грошей у часі	2	2		
5.	Основи бухгалтерського обліку	7	5	2	
6.	Фінансовий аналіз та порядок його проведення	5	3	2	
7.	Професійна оціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення	4	4		
	Усього	32	28	4	

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Вступ в оцінку. Основні поняття та їх сутність

Поняття оцінки. Випадки обов'язкового проведення оцінки. Види оцінки. Обмеження щодо проведення оцінки. Стандарти оцінки. Міжнародні стандарти оцінки. Національні стандарти оцінки. Об'єкти оцінки. Принципи оцінки. Бази оцінки та порядок їх вибору. Сутність та зміст поняття "ринкова вартість". Неринкові бази оцінки та особливості їх застосування. Фактори, що впливають на вартість цілісних майнових комплексів, фінансових інтересів та інших майнових прав. Загальне уявлення про мету оцінки та її вплив на вибір бази оцінки. Методичні підходи, методи, оціночні процедури.

Тема 2. Основи господарського та цивільного права в Україні

Цивільний та Господарський кодекси України: структура та основні положення. Речі. Майно. Майнові права. Право власності та права, що відмінні від права власності. Законодавче регулювання права власності в Україні. Правовий статус майна підприємства. Відчуження майна і майнових прав. Організаційно-правовий статус суб'єктів господарювання. Майнові відносини суб'єктів господарювання. Відшкодування шкоди, збитків. Правові засади банкрутства, ліквідації та санації підприємства. Корпоративні права та їх сутність. Загальна уява про заставу, іпотеку майна. Законодавство про оподаткування та його основні положення.

Тема 3. Нормативно-правове регулювання оцінки цілісних майнових комплексів, фінансових інтересів та інших майнових прав в Україні

Законодавство, суб'єкт оціночної діяльності, замовник оцінки, порядок проведення оцінки, особливості вибору виду вартості, особливості оціночних процедур, строки дії оцінки з метою:

передачі об'єктів у формі цілісного майнового комплексу державної, комунальної власності в оренду (концесію);

приватизації об'єктів у формі цілісного майнового комплексу державної, комунальної власності;

приватизації об'єктів у формі цілісного майнового комплексу, що знаходяться в оренді, державної власності;

визначення розміру статутного капіталу публічного акціонерного товариства, що створюється під час приватизації (корпоратизації);

відчуження об'єктів права державної власності;

відчуження об'єктів, що належать господарському товариству, акції (частка, пай) якого є об'єктом державної (комунальної) власності;

реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом;

застави (іпотеки) об'єктів у нематеріальній формі та у формі цілісного майнового комплексу;

відображення результатів переоцінки вартості майна у бухгалтерському обліку.

Тема 4. Основи теорії вартості грошей у часі

Зміна вартості грошей у часі. Шість функцій грошової одиниці. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Випадки застосування функцій грошової одиниці.

Тема 5. Основи бухгалтерського обліку

Законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, їх структура та зміст. Принципи ведення бухгалтерського обліку. Баланс підприємства, його сутність та зміст. Звіт про фінансові результати підприємства, його сутність та зміст. Інші форми фінансової звітності підприємства. Примітки та їх зміст. Амортизація необоротних активів та порядок її розрахунку і відображення. Бухгалтерський облік операцій, пов'язаних з відчуженням та орендою майна підприємства. Податковий облік та загальна уява про нього, співвідношення бухгалтерського та податкового обліку в Україні. Інвентаризація майна, її сутність та засади проведення. Облікова політика підприємства.

Тема 6. Фінансовий аналіз та порядок його проведення

Методи фінансового аналізу. Нормативно-правове регулювання проведення аналізу фінансового стану підприємств. Етапи фінансового аналізу. Система показників, що характеризують фінансовий стан підприємства. Аналіз майнового стану підприємств. Аналіз ліквідності та платоспроможності (фінансової стійкості) підприємств. Аналіз ділової активності підприємств. Аналіз рентабельності підприємства. Нормативні значення показників, що характеризують фінансовий стан підприємства.

Тема 7. Професійна оціночна діяльність в Україні та вимоги до її здійснення

Закон України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" та його основні положення. Суб'єкти оціночної діяльності та вимоги до здійснення ними професійної оціночної діяльності. Форми професійної оціночної діяльності. Державне та громадське регулювання професійної оціночної діяльності. Державний реєстр оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності. Права, обов'язки та відповідальність оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності.

Модуль 2 за спеціалізацією 2.1 "Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів (крім об'єктів права інтелектуальної власності)" у межах напрямку 2 "Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	11	11	-	-
2.	Дохідний підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу	13	10	3	-
3.	Майновий підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу	11	9	2	-
4.	Порівняльний підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу	11	9	2	-
5.	Фінансові інтереси як об'єкт оцінки	11	11	-	-
6.	Нематеріальні активи як об'єкт оцінки	11	11	-	-
7.	Особливості оцінки деяких нематеріальних активів	11	11	-	-
8.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	81	72	7	2

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Цілісний майновий комплекс як об'єкт оцінки.

Фінансова звітність як джерело інформації для оцінки. Аналіз показників фінансової звітності. Система показників, що характеризують майновий та фінансовий стан

підприємства, як основа для прогнозування діяльності підприємства, цілісний майновий комплекс якого оцінюється.

Основоположні поняття оцінки у формі цілісного майнового комплексу: власний, запозичений, інвестований капітал; робочий капітал; капітальні інвестиції; корпоративна частка; мультиплікатор; номінальний грошовий потік; номінальна ставка дисконту; реальний грошовий потік; реальна ставка дисконту.

Послідовність проведення робіт на підготовчому етапі оцінки цілісного майнового комплексу.

Вихідні дані для оцінки цілісного майнового комплексу: перелік, зміст та процедура аналізу.

Надлишкові активи, порядок, основні підходи до їх оцінки та врахування у вартості цілісного майнового комплексу.

Організація процесу оцінки об'єктів у нематеріальній формі та у формі цілісного майнового комплексу та її етапи.

Тема 2. Дохідний підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу

Загальні принципи та методи прогнозування діяльності підприємства, цілісний майновий комплекс якого оцінюється. Загальний алгоритм прогнозування майбутніх грошових потоків. Прогноз основних складових грошового потоку. Джерела інформації для прогнозування.

Поняття та склад грошового потоку. Види грошового потоку. Оціночні процедури з визначення грошового потоку.

Чистий грошовий потік для власного капіталу: складові, випадки застосування, прогнозування його складових. Чистий грошовий потік для інвестованого капіталу: складові, випадки застосування, прогнозування його складових.

Метод дисконтування грошових потоків доходного підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Поняття та способи визначення ставки дисконту під час оцінки цілісних майнових комплексів.

Поняття та способи визначення вартості реверсії під час оцінки цілісних майнових комплексів. Вибір тривалості прогнозного періоду.

Метод прямої капіталізації доходного підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Поняття та способи визначення ставки капіталізації під час оцінки цілісних майнових комплексів.

Основні засади та оціночні процедури визначення інвестиційної вартості цілісних майнових комплексів.

Практика оцінки об'єктів у нематеріальній формі та у формі цілісного майнового комплексу за допомогою дохідного підходу.

Тема 3. Майновий підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу

Майновий підхід. Метод накопичення активів оцінки цілісних майнових комплексів: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Визначення вартості основних засобів та незавершеного будівництва під час застосування методу накопичення активів майнового підходу оцінки цілісних майнових комплексів: види вартості, методи оцінки, оціночні процедури.

Визначення вартості нематеріальних активів та довгострокових фінансових інвестицій під час застосування методу накопичення активів майнового підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: види вартості, методи оцінки, оціночні процедури.

Визначення вартості матеріальних оборотних активів під час застосування методу накопичення активів майнового підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: види вартості, методи оцінки, оціночні процедури.

Визначення вартості довгострокової, поточної дебіторської заборгованості та довгострокових, поточних зобов'язань під час застосування методу накопичення активів майнового підходу до оцінки цілісних майнових комплексів.

Поняття операційних та інвестиційних активів. Поняття спеціалізованих, неспеціалізованих активів. Основні підходи до їх оцінки та врахування у вартості цілісного майнового комплексу.

Поточна вартість ймовірного результату ліквідації цілісного майнового комплексу як метод майнового підходу: передумови, база оцінки, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Практика оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу за допомогою майнового підходу.

Тема 4. Порівняльний підхід оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу

Вихідні дані та джерела інформації, що використовуються в порівняльному підході оцінки цілісних майнових комплексів. Формування сукупності подібних цілісних майнових комплексів, що використовуватимуться як об'єкти порівняння.

Метод ринкових мультиплікаторів для оцінки акцій. Сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування. Класифікація мультиплікаторів та критерії їх відбору.

Ринкова капіталізація, можлива ринкова капіталізація, ринкова вартість: поняття, сутність, загальні ознаки та відмінності, сфера застосування. Врахування вартості прав контролю під час оцінки цілісного майнового комплексу на підставі його ринкової або можливої ринкової капіталізації.

Метод ринку капіталу порівняльного підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Метод ринкових угод порівняльного підходу до оцінки цілісних майнових комплексів: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Практика оцінки об'єктів у формі цілісного майнового комплексу за допомогою порівняльного підходу.

Тема 5. Фінансові інтереси як об'єкт оцінки

Міноритарні та контрольні інтереси. Визначення ринкової вартості часткових інтересів. Методи визначення контрольних надбавок, контрольних знижок та знижок на низьку ліквідність під час оцінки часткових інтересів.

Корпоративні частки: класифікація, документи, що засвідчують їх наявність, реквізити, джерела формування економічних вигід, особливості оцінки.

Боргові цінні папери, зобов'язання: класифікація, вихідні дані, у тому числі документи, що засвідчують наявність боргових прав, джерела формування економічних вигід. Методи, оціночні процедури, що застосовуються для оцінки боргових цінних паперів, у тому числі векселів, зобов'язань, права вимоги, в тому числі право вимоги зобов'язання, що виникає внаслідок здійснення банком кредитних операцій.

Пайові цінні папери: класифікація, вихідні дані, в тому числі документи, що засвідчують наявність корпоративних прав, джерела формування економічних вигід. Методи, оціночні процедури, що застосовуються для оцінки пайових цінних паперів, у тому числі простих та привілейованих акцій.

Тема 6. Нематеріальні активи як об'єкт оцінки

Класифікація нематеріальних активів відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Витратний підхід до оцінки нематеріальних активів. Передумови та обмеження застосування витратного підходу. Основні методи та оціночні процедури, які застосовуються у витратному підході.

Порівняльний підхід до оцінки нематеріальних активів. Передумови та обмеження застосування порівняльного підходу. Основні методи та оціночні процедури, які застосовуються в порівняльному підході.

Дохідний підхід до оцінки нематеріальних активів. Основні методи та оціночні процедури, які застосовуються в дохідному підході. Обмеження застосування дохідного підходу.

Тема 7. Особливості оцінки деяких нематеріальних активів

Право користування (оренди) майном, у тому числі земельною ділянкою: класифікація, документи, що засвідчують такі майнові (речові) права, строк їх дії, джерела формування економічних вигід. Оцінка права користування (оренди) майном, у тому числі земельною ділянкою.

Права користування природними ресурсами, крім права користування земельною ділянкою: класифікація, документи, що засвідчують майнові права, строк їх корисного використання, джерела формування економічних вигід.

Особливості оцінки прав користування природними ресурсами, крім права користування земельною ділянкою.

Економічні, податкові, майнові та інші привілеї, права на провадження діяльності: класифікація, документи, що засвідчують майнові права, строк їх корисного використання, джерела формування економічних вигід. Особливості оцінки економічних, податкових, майнових та інших привілеїв, прав на провадження діяльності.

Оцінка об'єктів у нематеріальній формі, вартість яких визначається вартістю цілісного майнового комплексу, що створений на їх основі (об'єкти, асоційовані з бізнесом).

Грошова оцінка документів Національного архівного фонду: методичне регулювання, види, процедура та методологія її проведення.

Модуль 3 за спеціалізацією 2.2 "Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності" у межах напряму 2 "Оцінка цілісних майнових комплексів, пайв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів"

N теми	Назва теми	Кількість академічних годин			
		всього	лекції	практичні заняття	тестування
1.	Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки	11	11	-	-
2.	Дохідний підхід оцінки майнових прав інтелектуальної власності	13	10	3	-
3.	Порівняльний, витратний підхід та метод залишку оцінки майнових прав інтелектуальної власності	11	9	2	-
4.	Права на комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення як об'єкт оцінки	11	9	2	-
5.	Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності як об'єкт оцінки	11	11	-	-
6.	Авторське право та суміжні з ним права як об'єкт оцінки	11	11	-	-
7.	Визначення розміру збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності	11	11	-	-
8.	Тестування	2	-	-	2
	Усього	81	72	7	2

ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Об'єкт оцінки, його ідентифікація. Організація процесу оцінки

Основоположні поняття оцінки майнових прав інтелектуальної власності: об'єкт права інтелектуальної власності, ліцензійна продукція, ліцензійний платіж, авторська винагорода, комбінований платіж, паушальний платіж, роялті, ставка роялті, база роялті, контрафактна продукція, строк корисного використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності. Правове регулювання цивільно-господарського обігу об'єктів права інтелектуальної власності.

Ідентифікація об'єктів права інтелектуальної власності: основні етапи проведення, їх зміст, порядок використання результатів.

Ліцензійний договір та ціна ліцензії. Поняття "роялті". Форми та структура ліцензійних платежів. Вплив форми ліцензійних платежів на вартість ліцензії.

Методичне регулювання оцінки майнових прав інтелектуальної власності.

Організація процесу оцінки майнових прав інтелектуальної власності та її етапи.

Тема 2. Дохідний підхід оцінки майнових прав інтелектуальної власності

Метод переваги у прибутку визначення грошового потоку (доходу) дохідного підходу до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови застосування, сутність, формування грошового потоку (доходу), етапи, оціночні процедури та порядок їх застосування.

Метод розподілу прибутків визначення грошового потоку (доходу) дохідного підходу до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови застосування, сутність, формування грошового потоку (доходу), етапи, оціночні процедури та порядок їх застосування.

Метод додаткового прибутку визначення грошового потоку (доходу) дохідного підходу оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови застосування, сутність, формування грошового потоку (доходу), етапи, оціночні процедури та порядок їх застосування.

Метод роялті визначення грошового потоку (доходу) дохідного підходу оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови застосування, сутність, визначення грошового потоку (доходу), етапи, оціночні процедури та порядок їх застосування.

Визначення ставки дисконту та ставки капіталізації для чистого грошового потоку (доходу): методи, оціночні процедури, особливості їх застосування.

Практика оцінки майнових прав інтелектуальної власності за допомогою дохідного підходу.

Тема 3. Порівняльний, витратний підхід та метод залишку оцінки майнових прав інтелектуальної власності

Порівняльний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок їх застосування.

Метод прямого відтворення витратного підходу до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування. Підходи до визначення зносу (знецінення) майнових прав інтелектуальної власності.

Метод заміщення витратного підходу до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування. Підходи до визначення зносу (знецінення) майнових прав інтелектуальної власності.

Метод залишку до оцінки майнових прав інтелектуальної власності: передумови, сутність, етапи, оціночні процедури та порядок застосування.

Практика оцінки майнових прав інтелектуальної власності за допомогою порівняльного, витратного підходів та методу залишку.

Тема 4. Права на комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення як об'єкт оцінки

Права на комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення: класифікація, ідентифікація, матеріальні носії та документи, що засвідчують майнові права на використання цих прав, правовий захист, строк їх корисного використання, джерела формування економічних вигід. Особливості оцінки прав на комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення.

Тема 5. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності як об'єкт оцінки

Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти промислової власності: класифікація, ідентифікація, матеріальні носії та документи, що засвідчують майнові права на використання таких об'єктів, правовий захист, строк їх корисного використання, джерела формування економічних вигід. Оцінка майнових прав на об'єкти промислової власності.

Тема 6. Авторське право та суміжні з ним права як об'єкт оцінки

Авторське право та суміжні з ним права: класифікація, ідентифікація, матеріальні носії та документи, що засвідчують майнові права, правовий захист, строк їх корисного використання, джерела формування економічних вигід. Оцінка авторського права та суміжного з ним права.

Тема 7. Визначення розміру збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності

Визначення розміру упущеної вигоди внаслідок неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Визначення розміру компенсації, що підлягає стягненню, внаслідок неправомірного використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Визначення розміру збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Практика визначення розміру збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Модуль 4 за спеціалізацією 2.3 "Оцінка для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства" у межах напрямку 2 "Оцінка цілісних майнових комплексів, паїв, цінних паперів, майнових прав та нематеріальних активів"

Модуль 4 виключено
(згідно з наказом Фонду державного майна України
від 28 серпня 2015 року N 1259)

**III. Навчальна програма базової підготовки оцінювачів за напрямом 3
"Оцінка для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших
обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства"**

Розділ III виключено
(згідно з наказом Фонду державного майна України
від 28 серпня 2015 року N 1259)

**В. о. директора Департаменту
координації розробки та виконання
програмних документів, оцінки та
розпорядження об'єктами
державної власності**

Л. Тимошик